

ΑΡΧΑΙΑ
ΟΠ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. 1. ΛΑΘΟΣ : « ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος»

2. ΣΩΣΤΟ : « ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης.»

3. ΛΑΘΟΣ : « Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν»

4. ΣΩΣΤΟ : « οὐς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὄπλοις βιαζόμενος»

5. ΛΑΘΟΣ : « , συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἄλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς.»

B1. Ο Πλούταρχος στο πλαίσιο εξιδανίκευσης της προσωπικότητας του Αλεξάνδρου αποδίδει στον μέγα στρατηλάτη χαρακτηριστικά που τον συνδέουν με την νέα αντίληψη του κοσμοπολιτισμού αναφορικά με το περιεχόμενο της έννοιας της πατρίδας και της οικουμένης. Πιο συγκεκριμένα, ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται ως θεϊκός απεσταλμένος επί της γης (« κοινὸς ἦκειν θεόθεν ἄρμοστής καὶ διαλλακτὴς τῶν ὄλων νομίζων») με καθήκον να συνενώσει τους ανθρώπους και τις ιδιαιτερότητες τους κάτω από έναν ενιαίο τρόπο ζωής όπως αυτός περιγράφεται από τον Πλούταρχο και τη θεωρία του Ζήνωνα. Η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του ὄρου. Καθώς το άτομο δεν προσδέεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο ὄρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρωπίνης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. Στη συνέχεια, σύμφωνα με τον Πλούταρχο, ο Αλέξανδρος προχωρεί το στρατηγικό σχέδιο του για την πραγμάτωση της οικουμένης καθώς με την τεχνική των μικτῶν γάμων αναμειγνύει τα ἠθη, τὰ ἔθιμα και τις κουλτούρες των λαῶν. « , ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας») Ειδικότερα, ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται εδώ σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης.(« πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον,») Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε καινούργιες αξίες, που υπονόμισαν τις αξίες των πόλεων-κρατῶν και στο ηθικό - πολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχοῦσε στη μικρὴ κλίμακα μιας πόλης και ὄχι στην αναδυόμενη οικουμένη.

B2.

Κοινό θεματικό κέντρο του διδαγμένου και του παράλληλου κειμένου είναι οι ομοιότητες ανάμεσα στα κύρια χαρακτηριστικά που αποδίδει τόσο ο Ζήνωνας όσο και ο Μάρκος Αυρήλιος στην έννοια της Πολιτείας όπως αυτή διαμορφώθηκε σύμφωνα με την Στωϊκή φιλοσοφία.

Αναλυτικότερα, Ο Ζήνων είχε γράψει ένα έργο με τον τίτλο Πολιτεία που δεν σώθηκε. Όπως ο Πλάτων στη δική του Πολιτεία, με την οποία αναπόφευκτα θα συγκρινόταν οποιαδήποτε άλλη, ο Στωϊκός κάνει τη δική του, εναλλακτική, πολιτική πρόταση για την ιδανική πολιτεία, στο πλαίσιο όμως μιας εποχής που αλλάζει. Πρόκειται, ίσως, για μία κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μία μόνο πτυχή της ηθικής προσωπικότητας «Καί μὴν ἢ πολὺ θαυματομένη πολιτεία ... πολίτας». Συμπληρωματικά ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος καταγράφει ως αρχική σκέψη της φιλοσοφίας του ότι ο άνθρωπος είναι μέρος ενός ενιαίου συνόλου που λειτουργεί στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι της φύσης. Ο αναδυόμενος κοσμοπολιτισμός θεωρεί ότι ο τόπος, η κατοικία του ανθρώπου δεν είναι απαραίτητα ο γενέθλιος τόπος του καθώς το να μην έχει πατρίδα εξαιτίας διαφόρων συγκυριών ισοδυναμεί με το να θεωρεί πατρίδα του όλον τον κόσμο δηλαδή την οικουμένη. Έτσι καταργούνται τα γεωγραφικά σύνορα «ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους» και η ανθρωπότητα παρουσιάζεται σαν μια αγέλη που συνενώνεται με πνευματικούς δεσμούς και ορίζεται σε έναν κοινό τρόπο ζωής «εἷς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὡσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης.» Στο πλαίσιο του κοινού τρόπου ζωής που προϋποθέτει η έννοια της οικουμένης ο άνθρωπος σύμφωνα με τον Μάρκο Αυρήλιο, αναπτύσσει πνευματικούς δεσμούς με τους συνανθρώπους του και ωθείται στην αυτοβελτίωση και στην αποφυγή οποιαδήποτε παρόρμησης η οποία θα μπορούσε να βλάψει το κοινωνικό σύνολο μέσα στο οποίο ζει.

Καταληκτικά γίνεται αντιληπτό ότι οι δύο εκπρόσωποι της έννοιας του κοσμοπολιτισμού – ο Ζήνωνας και ο Μάρκος Αυρήλιος – επιδιώκουν να θεραπεύσουν την κρίση ταυτότητας των ανθρώπων των ελληνιστικών χρόνων καθώς έχει παρακμάσει ο θεσμός της πόλης – κράτους και η έννοια του πολίτη δίνει την σκυτάλη στην έννοια του υπηκόου ο οποίος αναζητεί τον αυτοπροσδιορισμό του.

B3. α) ένταση β) προαιρετική γ) κράση δ) πληθυσμό ε) χρήσης

B4. 1γ 2α 3β 4α 5α

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ.1 Οι Αθηναίοι αρχηγοί στην Σάμο και ιδιαίτερα ο Θρασύβουλος, ο οποίος είχε πάντα την ίδια γνώμη αφού άλλαξε την πολιτική κατάσταση, με αποτέλεσμα να επιστρέψει ο Αλκιβιάδης από την εξορία, και τέλος, κάνοντας συνέλευση, έπεισε το σύνολο των στρατιωτών, και αφού αποφάσισαν οι ίδιοι την επιστροφή και την αμνηστία του Αλκιβιάδη, αφού έπλευσε (ο Θρασύβουλος) προς τον Τισσαφέρνη έφερε πίσω στην Σάμο τον Αλκιβιάδη, έχοντας την πεποίθηση ως μόνη σωτηρία εάν φέρει με το μέρος

τους (των Αθηναίων) τον Τισσαφέρνη απομακρύνοντάς τον από τους Πελοποννησίους.

Γ.2 Ο Αλκιβιάδης, επιστρέφοντας από την εξορία, μεγαλοποιεί στη συνέλευση του λαού (γενομένης δὲ ἐκκλησίας) τη επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη. Γνωρίζει την ανάγκη των Αθηναίων να γίνει ο Τισσαφέρνης σύμμαχός τους (καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῶ Τισσαφέρνει) και με αυτόν τον τρόπο εξυπηρετεί τις σκοπιμότητες του. Αρχικά, σκοπός του είναι να φοβίσει τους ολιγαρχικούς της Αθήνας (ἵνα οἱ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτόν) και να διαλυθούν γρήγορα οι ολιγαρχικές οργανώσεις (καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσῖαι διαλυθεῖεν). Παράλληλα, επιδιώκει με τον τρόπο αυτό να ενισχύσει το κύρος του στους στρατιώτες που βρίσκονταν στη Σάμο (καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτόν ἄγοιεν). Ενεργώντας κατά αυτόν τον τρόπο θα τους ενθάρρυνε περισσότερο (καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεόν θαρσοῖεν), ενώ οι εχθροὶ θ' ἄρχιζαν να αμφιβάλλουν και να αποθαρρύνονται (οἱ τε πολέμοιοι τῶ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν).

Γ.3.α . πλήθεισι, ἰδιαιτέραν/ ἰδιωτέραν, πλείστα, ὑμᾶς αὐτάς, ὑπαρχόντων, ἐλπίδι

Γ.3.β πέπεικε, ἐψηφισμένων, πεπλευκῶς, κατήχε/καταγήχε

Γ.4.α

τὰ πράγματα: αντικείμενο στο ρήμα «μετέστησε»

ἄδειαν: αντικείμενο στη μετοχή «ψηφισαμένων»

ὡς τὸν Τισσαφέρνην: επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός κατεύθυνσης σε πρόσωπο στη μετοχή «πλεύσας»

ἐκκλησίας: υποκείμενο της μετοχής «γενομένης»

τῶν μελλόντων: επιθετική μετοχή ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στον ὄρο «ἐλπίδας»

οἴκοι: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στη μετοχή «οἱ ἔχοντες»

τῶ Τισσαφέρνει: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στον ὄρο «οἱ πολέμοιοι»

Γ.4.β πλεύσας: επιρρηματική χρονική μετοχή που εκφράζει το προτερόχρονο, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος κατήγε (Θρασύβουλος), λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα κατήγε.

Ανάλυση: ἐπεὶ ἔπλευσε

Επιμέλεια:

Κατερίνα Καλομοίρη

Μαριλένα Κοτόρτση

Φιλολόγοι, Φροντιστήριο Κύκλος, Γάζι